

Ivan Malenica, mag.iur.¹

PROVOĐENJE UPRAVNOG POSTUPKA TEMELJEM ZAKONA O ORUŽJU

Pregledni rad / Review
UDK 342.951: 351.753(497.5)

U radu autor analizira Zakon o oružju kao temeljni propis koji uređuje pitanje nabave, registracije i nošenja oružja. Posebna se pozornost posvećuje upravnim postupcima koji se vode temeljem odredaba ovog zakona. Analiziraju se postupci nabave oružja i oduzimanja oružja kao najčešće vođeni upravni postupci. Posebno bi od značaja trebala biti analiza prakse upravnih sudova, Visokog upravnog suda Republike Hrvatske i Ustavnog suda Republike Hrvatske koja ukazuje na nužne izmjene Zakona o oružju u postupcima nabave i oduzimanja oružja.

Ključne riječi: oduzimanje oružja, nabava oružja, upravni postupak.

1. Uvod

Oružje možemo okarakterizirati kao opasnu stvar, koja često predstavlja sredstvo počinjenja kaznenih djela i prekršaja, kao nužno sredstvo za rad pojedine kategorije zaposlenih osoba te sredstvo za bavljenje pojedinom sportskom kategorijom. Kao takvo ono ima karakter stvari ograničene u pravnom prometu budući se radi o predmetu s kojim se mora postupiti s osobitom pažnjom za što postoje jasna zakonska pravila glede njegova čuvanja, pravilne i stručne uporabe, nošenja, prenošenja i držanja u ispravnom stanju.

S obzirom da je počinjenje kaznenog djela ili prekršaja, čimbenik koji utječe na opću sigurnost svake zajednice, ali i na osobnu sigurnost građana, propisivanje uvjeta vezanih za nabavku, nošenje, posjedovanje i korištenje oružja ukazuje na opredjeljenje vlasti glede stupnja sigurnosti, kako opće tako i osobne koje želi na svom teritoriju. Zakonodavac pokušava postavljanjem restriktivnih uvjeta kroz zakonske propise utjecati na opću i osobnu sigurnost. Cilj je koliko je to moguće spriječiti ubojstva, samoubojstva, ranjavanja, bilo namjerna bilo slučajna kao i druge nesretne slučajeve i kaznena djela.

¹ Veleučilište u Šibeniku

2. Zakon o oružju

U Republici Hrvatskoj pitanje nabave, posjedovanja i nošenja oružja uređeno je Zakonom o oružju.²

Kada povijesno gledamo pitanje nabave, posjedovanja i nošenja oružja prvi put je u Republici Hrvatskoj regulirana 1992. godine Zakonom o oružju³. Do tada je bio na snazi Zakon o nabavljanju, držanju i nošenju oružja⁴ donesen 1974. godine. Budući je Republika Hrvatska za cilj imala pristupanje europskim integracijama, što je i potvrdila podnošenjem zahtjeva za punopravno članstvo 21. veljače 2003. godine, dobivanjem statusa kandidata za članstvo u EU 18. lipnja 2004., te službenim otvaranjem pregovora 3. listopada 2005. godine, krenulo se u postupno prilagođavanje hrvatskog pravnog sustava europskoj pravnoj stečevini. Pa je u tom smislu pokrenut postupka izmjena propisa o oružju 2006. godine koji je trebao biti usklađen s europskom pravnom stečevinom a to se prvenstveno odnosilo na Direktivu Vijeća 91/477/EEZ od 18. lipnja 1991. o nadzoru nabave i posjedovanja oružja⁵ kojom su propisana pravila kojima se trebalo omogućiti kontrola nabave, registracije i kretanja oružja unutar država članica Europske unije. Dakle Republika Hrvatska je i prije pristupanja Europskoj uniji, donijela Zakon o oružju 2007. kojom je uskladila tu materiju s europskim propisima, s tim da su se odredbe koje su se odnosile na kretanje oružja unutar Europske unije trebale početi primjenjivati tek s ulaskom Hrvatske u Europsku uniju. Kako je u međuvremenu Direktiva Vijeća 91/477/EEZ izmijenjena i nadopunjena Direktivom 2008/51/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008.⁶, Zakon o oružju doživio je 2012. godine promjene.⁷

Pored europske regulative, Republika Hrvatska je 2004. ratificirala Protokol protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta.⁸

Pored Zakona o oružju tu je i čitav niz podzakonskih akata koji se temeljem njega donose poput:

- Pravilnik o obrascima isprava te obrascima i načinu vođenja evidencija o oružju i streljivu⁹
- Pravilnik o načinu raspolaganja s oružjem i streljivom oduzetim u upravnom, prekršajnom i kaznenom postupku i oružjem predanom Ministarstvu unutarnjih poslova te o načinu rada povjerenstva koje odlučuje o takvom oružju¹⁰

² Zakon o oružju, NN br. 63/07, 146/08, 59/12. (u daljnjem tekstu ZO)

³ Zakon o oružju NN br. 69/92, 26/93., 43/93., 29/94., 108/95., 20/97., 27/99., 12/01. i 19/02.

⁴ Zakon o nabavljanju, držanju i nošenju oružja, NN br. 54/74, 47/89, 59/90.

⁵ Direktiva Vijeća 91/477/EEZ od 18. lipnja 1991. o nadzoru nabave i posjedovanja oružja (SL L 256, 13.09.1991.)

⁶ Direktiva 2008/51/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 179, 8.7.2008.)

⁷ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o oružju, NN br. 59/12.

⁸ Zakon o potvrđivanju Protokola protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, NN-MU br. 011/04.

⁹ Pravilnik o obrascima isprava te obrascima i načinu vođenja evidencija o oružju i streljivu, NN br. 33/08, 155/08, 52/13, 80/16.

¹⁰ Pravilnik o načinu raspolaganja s oružjem i streljivom oduzetim u upravnom, prekršajnom i kaznenom postupku i oružjem predanom Ministarstvu unutarnjih poslova te o načinu rada povjerenstva koje odlučuje o takvom oružju, NN br. 149/14.

- Odluka o visini naknade za zdravstveni pregled Drugostupanjske zdravstvene komisije za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja¹¹
- Odluka o visini naknade za rad predsjednika i članova Drugostupanjske zdravstvene komisije za držanje i nošenje oružja¹²
- Odluka o visini naknade zdravstvenog pregleda za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja¹³
- Rješenje o utvrđivanju cijena obrazaca isprava o oružju¹⁴
- Pravilnik o načinu i postupku izvještavanja nadležnog tijela o promjeni zdravstvenog stanja vlasnika oružja¹⁵
- Pravilnik o zdravstvenim pregledima za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja¹⁶
- Pravilnik o uvjetima koje mora ispunjavati pravna osoba za obavljanje poslova ispitivanja i obilježavanja žigom vatrenog oružja¹⁷
- Pravilnik o posebnim uvjetima što ih moraju ispunjavati ustanove i druge pravne osobe koje će osposobljavati građane za pravilnu uporabu vatrenog oružja¹⁸
- Pravilnik o Programu i načinu provedbe osposobljavanja građana za pravilnu uporabu vatrenog oružja¹⁹
- Pravilnik o posebnim uvjetima za proizvodnju, smještaj i promet oružja i streljiva, popravljavanje i prepravljavanje oružja te vođenje civilnih strelišta²⁰
- Pravilnik o postupku i načinu onesposobljavanja vatrenog oružja²¹
- Pravilnik o vrstama i dozvoljenim kalibrima športskog oružja²²
- Pravilnik o vrstama i dozvoljenim kalibrima oružja za samoobranu²³
- Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika u postupku za izdavanje odobrenja za nabavu oružja fizičkoj osobi²⁴

¹¹ Odluka o visini naknade za zdravstveni pregled Drugostupanjske zdravstvene komisije za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, NN br. 51/14

¹² Odluka o visini naknade za rad predsjednika i članova Drugostupanjske zdravstvene komisije za držanje i nošenje oružja, NN br. 43/14.

¹³ Odluka o visini naknade zdravstvenog pregleda za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, NN br. 43/14.

¹⁴ Rješenje o utvrđivanju cijena obrazaca isprava o oružju, NN br. 81/13.

¹⁵ Pravilnik o načinu i postupku izvještavanja nadležnog tijela o promjeni zdravstvenog stanja vlasnika oružja, NN br. 22/13.

¹⁶ Pravilnik o zdravstvenim pregledima za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, NN br. 22/13.

¹⁷ Pravilnik o uvjetima koje mora ispunjavati pravna osoba za obavljanje poslova ispitivanja i obilježavanja žigom vatrenog oružja, NN br. 15/13.

¹⁸ Pravilnik o posebnim uvjetima što ih moraju ispunjavati ustanove i druge pravne osobe koje će osposobljavati građane za pravilnu uporabu vatrenog oružja, NN br. 130/12.

¹⁹ Pravilnik o Programu i načinu provedbe osposobljavanja građana za pravilnu uporabu vatrenog oružja, NN br. 130/12.

²⁰ Pravilnik o posebnim uvjetima za proizvodnju, smještaj i promet oružja i streljiva, popravljavanje i prepravljavanje oružja te vođenje civilnih strelišta, NN br. 69/08, 88/09, 53/11, 70/11, 81/11.

²¹ Pravilnik o postupku i načinu onesposobljavanja vatrenog oružja, NN br. 86/08.

²² Pravilnik o vrstama i dozvoljenim kalibrima športskog oružja, NN br. 35/08.

²³ Pravilnik o vrstama i dozvoljenim kalibrima oružja za samoobranu, NN br. 33/08.

²⁴ Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika u postupku za izdavanje odobrenja za nabavu oružja fizičkoj osobi, NN br. 33/08.

Zakon o oružju uređuju nabavu, držanje, nošenje, sakupljanje, proizvodnja, popravlanje i prepravljanje, promet, prijevoz oružja, civilna strelišta te ispitivanje i obilježavanje žigom vatrenog oružja.(čl. 1.st.1) Posebnim propisom su regulirani nabava, držanje, nošenje, sakupljanje, proizvodnju, popravlanje i prepravljanje, promet oružja, strelišta te ispitivanje i obilježavanje žigom vatrenog oružja za potrebe Oružanih snaga²⁵, policije²⁶, kao i drugih državnih tijela i pravnih osoba Republike Hrvatske, pa prema tome na njih se ne odnosi Zakon o oružju.

Tijekom primjene važećeg Zakona o oružju uočen je značajan napredak u pogledu sigurnosti građana, ali su isto tako uočeni i određeni nedostaci koje se prvenstveno odnose na upravne postupke koji se provode povodom zahtjeva za nabavu i registraciju oružja koje je potrebno u određenim slučajevima pojednostavniti.²⁷ Stoga je 2016. godine pokrenut postupak donošenja novog zakonskog propisa koji bi uredio pitanje nabave, posjedovanja i nošenja oružja. Novim prijedlogom zakona prekida se dosadašnji kontinuitet naziva propisa na način da bi umjesto Zakona o oružju novi zakonski akt nosio naziv Zakon o nabavi i registraciji oružja građana. Predlagatelj to opravdava činjenicom da važeći Zakon o oružju i važeći Zakon o eksplozivnim sredstvima isprepleću u dijelovima koji reguliraju poslovanje gospodarskih subjekata i iz tog razloga će se odredbe iz važećeg Zakona o oružju koje se odnose na proizvodnju i promet oružja, posredovanje u prometu oružjem, popravlanje i prepravljanje oružja, prijevoz oružja, ispitivanje i obilježavanje žigom vatrenog oružja i civilna strelišta, uz potrebne izmjene i dopune, preuzeti Zakonom o eksplozivnim tvarima te proizvodnji i prometu oružja.²⁸

Slijedom toga, novi zakon bi regulirao samo pitanje nabave i registracije oružja koje građani nabavljaju za civilne potrebe, postupanje s tim oružjem i streljivom, postupak u slučaju smrti vlasnika oružja, okolnosti pod kojima se od građana oduzima oružje i streljivo te nošenje oružja preko državne granice, pa je predlagatelj zakona predložio da se dosadašnji naziv Zakon o oružju zamijeni novim nazivom Zakon o nabavi i registraciji oružja građana.

2.1. Zakon o oružju i opći upravni postupak

Zakon o oružju predstavlja posebni zakon kojim je uređen posebni upravni postupak u području oružja. Iako je Zakon o oružju donesen 2007. sadržavao odredbu po kojoj se na sva postupovna pitanja koja nisu uređena tim Zakonom primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ta odredba je brisana izmjenama i dopunama Zakona o oružju 2012. godine, zbog usklađivanja Zakona o oružju s odredbama Zakona o općem upravnom postupku²⁹. S obzirom na činjenicu da se Zakon o općem upravnom postupku primjenjuje u postupanju u svim upravnim stvarima pa prema tome nije više postojala potreba u Zakonu o oružju za odredbom koja bi upućivala na supsidijarnu primjenu ZUP-a.

²⁵ Zakon o oružanim snagama, NN br. 73/13, 75/15, 50/16.

²⁶ Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, NN br. NN 76/09, 92/14, Uredba o vrstama naoružanja i opreme policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova, NN br. 42/06.

²⁷ Prijedlog zakona o nabavi i registraciji oružja građana, dostupno na <http://www.sabor.hr/prijedlog-zakona-o-nabavi-i-registraciji-oruzj0001> (6.12. 2016).

²⁸ Prijedlog zakona o eksplozivnim tvarima te proizvodnji i prometu oružja, dostupno na <http://www.sabor.hr/prijedlog-zakona-o-eksplozivnim-tvarima-te-pro0001> (6.12. 2016.)

²⁹ Zakon o općem upravnom postupku, NN br. 47/09 (u daljnjem tekstu ZUP).

Kada promatramo Zakon o oružju s postupovne strane i uspoređujemo ga s Zakonom o općem upravnom postupku, treba reći da se radi o *lex specialis-u* koji u svom postupovnom djelu znatno ne odstupa od odredaba općeg upravnog postupka. Zakon o oružju nema u svom sadržaju niti jednu odredbu koja bi bila protivna „*temeljnim odredbama*³⁰ i *svrsi*³¹“ ZUP-a.

S obzirom na širinu i velik broj upravnih stvari koji se rješavaju u upravnom postupku, ne postoji mogućnost da se kao u građanskom pravu, postupak uredi jednim jedinstvenim propisom koji bi pokrio specifičnosti pojedinih upravnih područja. To pak ne znači da bi svako upravno područje imalo svoj procesnopravni propis, već se dopušta da se propisima kojima se uređuju pojedina upravna područja uvažavaju određene specifičnosti i određena postupovna pitanja uredi drugačije.

Zakon o općem upravnom postupku u članku 3. stavak 1. navodi da se taj Zakon primjenjuje u postupanju u svim upravnim stvarima. Samo se pojedina pitanja upravnog postupka mogu zakonom urediti drukčije, ako je to nužno za postupanje u pojedinim upravnim područjima te ako to nije protivno temeljnim odredbama i svrsi ovoga Zakona. Ova odredba otvara mogućnost postupanja u upravnim stvarima ne samo prema pravilima Zakona o općem upravnom postupku nego i prema pravilima sadržanim u drugim postupovnim zakonima kojima se uređuju posebna upravna područja.³² ZUP jasno i nedvosmisleno određuje da se po njegovim pravilima postupi i rješava u svim upravnim stvarima, no istodobno uvažava okolnost da možda ipak ne rješava na odgovarajući način sva pitanja postupka u svim upravnim područjima.³³ Dakle posebnom se zakonu omogućuje da određenu procesnu situaciju uredi drugačije nego je to uredio opći postupovni propis. Međutim, za takvo odstupanje treba postojati važnost i opravdanje i treba se voditi time da se službenu osobu koja vodi upravni postupak ne dovede u dilemu oko primjene pravilne postupovne norme.

Radi se dakle o primjeni načela *lex specialis derogat legi generali* odnosno supsidijarnom karakteru koji ZUP ima u odnosu na posebne upravne postupke. Poseban upravni postupak isključuje primjenu općeg postupka, a opći postupak dopunjuje pravila posebnog postupka. Ako nema posebnog postupka, obvezno i u cjelini se primjenjuju odredbe općeg upravnog postupka iz ZUP-a.³⁴ Dakle ZUP, nije po pravnoj snazi iznad drugog zakona, a specijalnost posebnog zakona razlog je za njegovo prvenstvo u primjeni.³⁵

³⁰ Prema Ljubanoviću temeljne odredbe prije svega su one koje određuju subjekte koji postupaju po pravilima upravnog postupka (čl. 1.), definiraju pojam upravne stvari (čl. 2.), normiraju primjenu postupovnih pravila (čl. 3.), usvajaju načelo zakonitosti (čl. 5.), razmjernosti (čl. 6.), samostalnosti i slobodne ocjene dokaza (čl. 9.), učinkovitosti i ekonomičnosti (čl. 10.), pristupa podacima i zaštite podataka (čl. 11.) te načelo zaštite stečenih prava stranaka (čl. 13.), a zatim i one odredbe koje propisuju pravo na pokretanje upravnog spora (čl. 12/2.), tzv. jedinstveno upravno mjesto (čl. 22.), službenu uporabu jezika i pisma (čl. 14.), slučajeve kada više javnopravnih tijela sudjeluje u rješavanju upravne stvari (čl. 21.) te obveznost pravila o stvarnoj i mjesnoj nadležnosti (čl. 17.). Vidi više u Ljubanović, B., Novi Zakon o općem upravnom postupku i posebni upravni postupci, Hrvatska javna uprava str. 321.

³¹ Svrha novoga ZUP-a koja mora doći do izražaja i pri drukčijem uređenju određenih pitanja upravnog postupka jest „prije svega jedinstveno upravno postupanje i pojednostavljenje upravnog postupka, preglednost rješavanja i učinkovito ostvarivanje prava građana i drugih stranaka u postupku“ (Obrazloženje novog ZUP-a, str. 68). u Ibid str. 321.

³² Đerđa, D., Opći upravni postupak u Republici Hrvatskoj, Zagreb 2010. str. 25.

³³ Ljubanović, op. cit. str. 321.

³⁴ Stjepanović, N., Upravno pravo u SFRJ, Beograd 1978. str. 572.

³⁵ Jurić-Knežević, D., Zakon o općem upravnom postupku i drugačije uređivanje postupovnih pitanja, u Aktualnosti upravne prakse i upravnog sudovanja- 2010., Zagreb, 2010., str. 43.

Zakon o općem upravnom postupku već u svom nazivu odaje karakter općeg (generalnog propisa) i da su još mogući i specijalni postupovni propisi po pojedinim upravnim stvarima i da ovi specijalni propisi važe uvijek ispred ZUP-a kao zakona opće prirode.³⁶

Razlika između Zakona o općem upravnom postupku i zakona koji uređuju posebne upravne postupke očituje se u tome što je ZUP isključivo postupovni zakon, koji sadrži pravila postupanja javnopravnog tijela kada odlučuje o pravima i obvezama fizičkih i pravnih osoba, dok su s druge strane zakoni kojima se uređuju posebni upravni postupci temeljno su materijalni propisi koji sadržavaju i primjesu procesnih pravila specifičnih za to upravno područje. Dakle posebni upravni postupci su propisani posebnim odredbama materijalnih zakona kojima se uređuje pojedino upravno područje. Specijalnost posebnih upravnih postupaka u odnosu na opći upravni postupak manifestira se drukčijim uređenjem nekih postupovnih odredaba, nadogradnjom pojedinih općih postupovnih odredaba a postoje i slučajevi identičnog uređenja³⁷ nekih postupovnih odredaba.

Naveli smo da je glavni razlog propisivanja postupovnih odredaba putem posebnih zakona uvažavanje raznolikosti pojedinih upravnih područja, međutim većina autora ističe da bi prekomjernim donošenjem posebnih odredaba u postupanje javnopravnih tijela moglo dovesti do pravne nesigurnosti, usporavanja donošenja odluka, zahtjeva za sudskom zaštitom i do dvojbe same službene osobe odnosno kolegijalnog tijela prilikom vođenja upravnog postupka i rješavanja upravne stvari.

Da bi posebni upravni zakoni i njihove odredbe bili usklađeni s odredbama ZUP-a moraju ispuniti dva uvjeta iz čl.3 ZUP-a:

- Da je donošenje drugačijih postupovnih odredaba nužno za postupanje u pojedinim upravnim područjima te
- Ako te posebne postupovne odredbe nisu protivne temeljnim odredbama i svrsi ZUP-a

Posebni zakoni mogu uređivati samo pojedina pitanja upravnog postupanja a ne i čitav upravni postupak, odstupanje od određenih normi općeg upravnog postupka može biti učinjeno jedino zakonskim odredbama, a ne i propisima nižeg (podzakonski općenormativni akti) reda.³⁸

Nužnost drukčijeg postupanja i ne odstupanje od temeljnih odredaba i svrhe ZUP-a, dva su uvjeta koja mora zadovoljiti svaki zakon koji drukčije uređuje procesna pravila. Ispunjenje ovih pretpostavki u nadležnosti je zakonodavca koji u zakonodavnom postupku utvrđuje usklađenost prijedloga zakona i njegovog odstupanja sa važećim općim postupovnim zakono-

³⁶ Prema Krbek, I., Zakon o općem upravnom postupku, Zagreb 1931. str. 8.

³⁷ Neki zakoni koji uređuju posebni upravni postupak sadrže postupovne odredbe jednake onima propisanim ZUP-om, međutim Majstorović navodi: ako se pravila postupka sadržana u Zakonu o općem upravnom postupku pokazuju kao dovoljna i svrsishodna za rad na rješavanju upravnih stvari u određenoj upravnoj materiji, onda se zakonom o toj materiji uopće neće regulirati pitanja upravnog postupka, što ima za posljedicu da se u toj materiji ima postupati u svemu po Zakonu o općem upravnom postupku. u Majstorović, B., Komentar Zakona o općem upravnom postupku, 1968. str. 27.,

³⁸ Tako u presudi Visokog upravnog suda Republike Hrvatske br. Usoz-61/16-7, od 27.9.2016. stoji: „Kako se prema izričitoj odredbi naprijed navedenog članka 3. stavka 1. ZUP-a samo pojedina pitanja upravnog postupka mogu zakonom, a ne općim aktom, urediti drukčije, i to samo ako je to nužno za postupanje u pojedinim upravnim područjima te ako nije protivno temeljnim odredbama i svrsi ZUP-a, to je osporena odredba općeg akta u dijelu koji se odnosi na dokazivanje prebivališta isključivo uvjerenjem nadležnog državnog tijela u suprotnosti s općim postupovnim zakonom.“

nom.³⁹ Ovakvi neprecizni zakonski uvjeti dovode do toga da se u pojedinim upravnim područjima postupovna pravila uređuju na pravno potpuno neodgovarajući način. Kada tome pridodamo i velik broj posebnih zakona (otprilike preko 70⁴⁰) postavlja se ozbiljno pitanje smisla postojanja Zakona o općem upravnom postupku. Tendenciju porasta broja posebnih zakona najčešće ne prati i nužnost njihova donošenja, pa se samim time i komplicira upravni postupak, u kojem se teško snalaze kako građani tako i javnopravna tijela. Njihovo donošenje treba svesti na jednu razumnu mjeru, sprječavajući situaciju da svaki materijalni zakon iz pojedinog upravnog područja donosi neka svoja procesna pravila. Stoga bi zakonodavac mogao i trebao utjecati na smanjenje broja posebnih postupovnih odredaba, poglavito onih koji neopravdano u većoj mjeri odstupaju od općih pravila upravnog postupka, ali i od temeljnih načela Zakona o općem upravnom postupku.

Nepotrebno i prekomjerno donošenje specijalnih procesnih odredbi posve bi iskarilo i učinilo iluzornim onu veliku prednost koja se željela postići kodifikacijom ZUP-a. Specijalni propisi ne smiju narasti preko glave ZUP-a.⁴¹

Kada govorimo o postupanju javnopravnih tijela kroz upravni postupak, razlikujemo dvije kategorije javnopravnih tijela. Jednu kategoriju čine javnopravna tijela koja vode upravni postupak isključivo temeljem odredaba Zakona o općem upravnom postupku, neposredno primjenjujući odredbe ZUP-a budući ne postoje posebna postupovna pravila propisana posebnim zakonom. Drugu kategoriju čine javnopravna tijela koja primarno primjenjuju postupovna pravila propisana posebnim zakonima a tek supsidijarno primjenjuju odredbe ZUP-a. Supsidijarnost u svom jezičnom značenju proizlazi od lat. *subsidium*- pričuva, rezerva; pomoć, dopuna, čime se potkrepljuje tvrdnja da pravila ZUP-a imaju dopunski karakter u odnosu na posebne upravne postupke.

Smisao i cilj posebnog propisivanja postupovnih odredaba bi trebao prilagođavanje specifičnostima pojedinih upravnih područja, brzo odlučivanje, zaštita objektivnog pravnog poretka i javnog interesa te učinkovito ostvarivanje prava građana. Međutim velik broj postupovnih pravnih odredaba može dovesti i do pravne nesigurnosti, otežanog postupanja kako javnopravnih tijela tako i građana.

„Dati primat općem pred posebnim zakonom ili obrnuto je *questio facti* i u izboru treba se voditi načelom razločnosti.“⁴²

Središnja državna tijela su dužna trajno preispitivati nužnost postojanje posebnih postupovnih odredaba i njihove usklađenosti sa ZUP-om a sve iz razloga da se smanji broj posebnih upravnih postupaka u korist ZUP-a.

³⁹ Đerđa smatra da bi trebalo zakonski obvezati predlagatelje novih posebnih postupovnih odredaba da obvezno obrazlože potrebu njihova usvajanja i usklade novodonesene odredne s institutima Zakona o općem upravnom postupku, vidi u Đerđa, D., Opći pravni postupak u Republici Hrvatskoj, Inženjerski biro, Zagreb 2010. str. 31.

⁴⁰ Ljubanović je utvrdio da u Hrvatskoj danas postoji više od 70 zakona koji sadrže posebne postupovne odredbe. Radi se dakle o materijalnim zakonima koji na drukčiji način uređuju procesna pitanja, koje on kategorizira u dvije kupine. Prvu skupinu čine zakoni koji sadržavaju specifična postupovna pravila kojima se u znatnoj mjeri odstupa od Zakona o općem upravnom postupku. U drugoj su skupini zakoni koji sadržavaju manji broj postupovnih odredaba i neznatno odstupaju od Zakona o općem upravnom postupku. Vidi više u Ljubanović, B., Posebni upravni postupci u Hrvatskoj, Hrvatska javna uprava, god. 6. br. 3., 2006. str. 5-22.

⁴¹ Prema Krbek, I., op.cit. str. 89.

⁴² Medvedović, D., Donositelji rješenja u upravnom postupku i njihov položaj u upravnom sporu, u knjizi Zakon o općem upravnom postupku- u praksi, Novi informator, Zagreb, 2010, str. 22.

U tom smislu je Vlada Republike Hrvatske poduzela niz aktivnosti koji imaju za cilj nadzirati odnos ZUP-a i posebnih upravnih postupaka i spriječiti pretjerano bujanje posebnih postupaka a pogotovo njihovo suprotstavljanje temeljnim odredbama ZUP-a. Vlada Republike Hrvatske na sjednici od 25. svibnja 2016. donijela je *Zaključak*⁴³ kojim je obvezala središnja državna tijela da u pripremi nacрта prijedloga zakona kojima se uređuju pojedina pitanja upravnog postupka dostavi Ministarstvu uprave *Izjava o usklađenosti nacрта prijedloga zakona i Prikaz usklađenosti postupovnih odredaba sa Zakonom o općem upravnom postupku*.

Dakle Ministarstvo uprave mora provesti kontrolu sadržaja posebnog zakona temeljem *Prikaza usklađenosti* postupovnih odredaba sa Zakonom o općem upravnom postupku, odnosno ono utvrđuje da li je prijedlog odredbe u skladu s odredbama ZUP-a. ako bi pregledom utvrdilo da ne postoji usklađenost, moralo bi izdati mišljenje da predložene odredbe nisu u skladu s odredbama ZUP-a i da je takvo uređenje nesukladno s općim zakonom koji uređuje upravni postupak u Republici Hrvatskoj. Na taj se način onemogućuje da nacrt prijedloga takvog propisa bude prihvaćen i proslijeđen u daljnju zakonodavnu proceduru.⁴⁴

2.2. Zakon o oružju kao posebni postupovni zakon

Kada govorimo o upravnim postupcima koji se vode temeljem Zakona o oružju, razlikujemo postupak izdavanja odobrenja za nabavu oružja, postupak registracije oružja, postupak oduzimanja oružja, streljiva i isprava o oružju, postupak izdavanja odobrenja za iznošenje oružja iz Republike Hrvatske, postupak izdavanja odobrenja za obavljanje djelatnosti proizvodnje oružja.

Što se pak tiče odnosa Zakona o oružju i Zakona o općem upravnom postupku, Zakon o oružju u bitnome ne odstupa od odredaba općeg procesnog zakona

U upravnoj praksi najčešći su postupci izdavanja odobrenja za nabavu oružja i oduzimanja oružja, streljiva i isprave o oružju.

2.3. Postupak izdavanja odobrenja za nabavu oružja

Postupak izdavanja odobrenja za nabavu oružja pokreće se zahtjevom na propisanom obrascu policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji Ministarstva unutarnjih poslova prema mjestu prebivališta, odnosno sjedišta podnositelja zahtjeva (u daljnjem tekstu: nadležno tijelo).

Nadležno tijelo izdat će fizičkoj osobi odobrenje za nabavu oružja za oružje kategorije B ukoliko ispunjava opće i posebne uvjete. Prama članku 10. ZO-a, opći uvjeti za izdavanje odobrenja za nabavu oružja fizičkoj osobi su:

- 1) da ima opravdani razlog za nabavu oružja,
- 2) da je navršila 21. godinu života,⁴⁵

⁴³ Dostupan na <https://uprava.gov.hr/UserDocImages//ZUP//Zaklju%C4%8Dak%20Vlade%20RH-ZUP.pdf> (31.11. 2016.)

⁴⁴ Vidi više o time Staničić, F., Nastavak napora za usustavljanje uređenja upravnog postupka u Republici Hrvatskoj, Novi informator, br. 6441. str. 2.

⁴⁵ Iznimno odobrenje za nabavu oružja može se izdati policijskim službenicima Ministarstva unutarnjih poslova, pripadnicima Oružanih snaga Republike Hrvatske i pravosudne policije s navršenih 18 godina života, koji su prema posebnim propisima ovlašteni držati i nositi oružje, zaštitarima koji su prema posebnim propisima ovlašteni držati i

- 3) da nije pravomoćno osuđena⁴⁶ za kaznena djela protiv Republike Hrvatske, za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, za kaznena djela protiv života i tijela, kaznena djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine te kaznena djela koja u sebi sadrže elemente nasilja, a sadržani su u kaznenim djelima protiv imovine, protiv slobode i prava čovjeka i građanina, protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, protiv braka, obitelji i mladeži, protiv pravosuđa, protiv javnog reda, protiv službene dužnosti, protiv Oružanih snaga Republike Hrvatske, protiv okoliša koja se odnose na mučenje ili ubijanje životinja, ili ako je za takvo kazneno djelo pokrenut postupak⁴⁷,
- 4) da nije pravomoćno kažnjena za prekršaj⁴⁸, odnosno da nije pokrenut postupak za prekršaj⁴⁹ koji ukazuje da bi oružje moglo biti zlorabljeno, posebice za prekršaje iz područja nasilja u obitelji, te da joj nije izrečena zaštitna mjera radi nasilja u obitelji,
- 5) da ne postoje druge okolnosti koje ukazuju da bi oružje moglo biti zlorabljeno, a osobito: češće i prekomjerno uživanje alkohola, konzumacija droga ili drugih omljujućih sredstava, poremećeni obiteljski odnosi, sukobi s okolinom, agresivno i ekscesno ponašanje te drugi poremećaji u ponašanju, disciplinske povrede propisa o lovstvu ili športskom streljaštvu i sl.,⁵⁰
- 6) da ima uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja.

Posebni uvjeti za izdavanje odobrenja za nabavu oružja fizičkoj osobi su:

- 1) da je na zdravstvenom pregledu utvrđeno da je zdravstveno sposobna za držanje i nošenje oružja,
- 2) da raspolaže tehničkim znanjem i vještinom za pravilnu uporabu oružja i da poznaje propise koji se odnose na držanje ili držanje i nošenje oružja.⁵¹

nositi oružje, članovima športske streljačke udruge koji se aktivno natječu u streljaštvu i osobama s položenim lovačkim ispitom.

⁴⁶ Činjenica osuđivanosti se utvrđuje pribavljanjem izvoda iz kaznene evidencije Ministarstva pravosuđa.

⁴⁷ Prema čl. 17. st.1 Zakona o kaznenom postupku, NN br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 145/2013, 152/2014. Kazneni postupak započinje: 1) pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage, 2) potvrđivanjem optužnice ako istraga nije provedena, 3) određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe, 4) donošenjem presude o izdavanju kaznenog naloga.

⁴⁸ Činjenica kažnjivosti za prekršaj se utvrđuje pribavljanjem izvoda iz prekršajne evidencije Ministarstva pravosuđa.

⁴⁹ Prema čl. 157. Prekršajnog zakona, NN br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15., prekršajni se postupak pokreće: 1. izdavanjem prekršajnog naloga, 2. podnošenjem optužnog prijedloga ovlaštenog tužitelja. Ako tijelo prekršajnog postupka vodi prekršajni postupak po službenoj dužnosti, postupak se pokreće donošenjem rješenja o provođenju prekršajnog postupka.

⁵⁰ „U svakom konkretnom slučaju treba izvršiti uvid u presudu odnosno prekršajni spis te procijeniti ukazuju li prekršaj i okolnosti njegovog počinjenja na mogućnost zlorabe oružja. U pravilu, radi se o prekršajima s elementima nasilja normiranim u Zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira (NN br. 5/90, 30/90, 47/90, 29/94), Zakonu o sprečavanju nereda na športskim natjecanjima (NN br. 117/03, 71/06, 43/09, 34/11), Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (NN br. 137/09, 14/10, 60/10), kao i prekršajima počinjenima nezakonitom uporabom oružja ili eksplozivnih tvari koji su propisani u Zakonu o oružju, Zakonu o lovstvu (NN br. 140/05, 75/09, 153/09) i Zakonu o eksplozivnim tvarima (NN 178/04, 109/07, 67/08, 144/10), te različitim prekršajima počinjenima pod utjecajem alkohola ili opojnih droga, koji su primjerice normirani u Zakonu o suzbijanju zlorabe droga (NN br. 171/01, 87/02, 163/03, 141/04, 40/07, 149/08, 84/11) i Zakonu o sigurnosti prometa na cestama (NN br. 67/08, 48/10, 74/11)“ Juras, D., Jakšić, D., Odobrenje za nabavu oružja, Pravni vjesnik, god. 29, br.2. 2013., str. 38.

⁵¹ Postojanje ovog uvjeta podnositelj zahtjeva dokazuje: 1) za oružje kategorije B – potvrdom o osposobljenosti za držanje i nošenje i pravilnu uporabu oružja koju izdaje nadležno tijelo Ministarstva unutarnjih poslova, ili ustanove i druge pravne osobe koja ima odobrenje Ministarstva unutarnjih poslova za obavljanje djelatnosti osposobljavanja građana za pravilnu uporabu vatrenog oružja, 2) za lovačko oružje kategorije B – lovačkom iskaznicom kojom se dokazuje položeni lovački ispit i bavljenje lovom, 3) za športsko oružje – članovima športske streljačke udruge koji

Zdravstvena sposobnost osobe za držanje i nošenje oružja dokazuje se uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti koje izdaju zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju djelatnost medicine rada i specijalisti medicine rada u privatnoj praksi koji su ovlašteni za obavljanje takvih zdravstvenih pregleda uz prethodno pribavljeno mišljenje izabranog liječnika primarne zdravstvene zaštite.

Fizička osoba kojoj je izdano uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti dužna je svakih pet godina pristupiti zdravstvenom pregledu radi utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja. Uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti izdaje se s rokom važenja od pet godina. (čl. 12. ZO)

Fizička osoba ili nadležno tijelo koje nije zadovoljno izdanim uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti za držanje i nošenje oružja, može izjaviti žalbu⁵² drugostupanjskoj zdravstvenoj komisiji koju imenuje ministar nadležan za zdravstvo.

Nadležno tijelo koji vodi postupak izdavanja odobrenja za nabavu oružja izvijestit će izabranog liječnika primarne zdravstvene zaštite o osobama kojima je izdan oružni list. Ako izabranog liječnik primarne zdravstvene zaštite, kao i svaki drugi liječnik koji ima saznanja o promjeni zdravstvenog stanja ili tijekom liječenja vlasnika oružja, a koje utječe na zdravstvenu sposobnost za držanje i nošenje oružja, dužan je odmah po saznanju za takvu promjenu izvijestiti nadležno tijelo.

Uvjeti za izdavanje odobrenja za nabavu oružja koje građani trebaju ispuniti taksativno su navedeni, te je zadovoljavanje tih uvjeta glavna pretpostavka izdavanja odobrenja za nabavu oružja. S druge pak strane spomenute uvjete možemo promatrati kao zakonske smetanje izdavanju odobrenja za nabavu oružja odnosno kao pretpostavke za oduzimanje oružja. Nadležno tijelo odbit će zahtjev za izdavanje odobrenja za nabavu oružja fizičkoj i pravnoj osobi ako ne ispunjavaju uvjete za nabavu oružja propisane Zakonom o oružju.

Odobrenje za nabavu oružja fizičkoj i pravnoj osobi izdaje nadležno tijelo s rokom važenja od šest mjeseci od dana izdavanja. Odobrenje za nabavu oružja koje nije iskorišteno u roku od 6 mjeseci, fizička ili pravna osoba vratit će nadležnom tijelu u roku od osam dana od isteka roka važenja (čl. 19. ZO).

Odobrenje za nabavu oružja predstavlja akt temeljem kojeg se omogućuje fizičkoj ili pravnoj osobi nabavu oružja i to točno one vrste oružja za koje je dano odobrenje. Samo temeljem odobrenja, fizička ili pravna osoba može na zakoniti način nabaviti oružje. Nakon što osoba nabavi oružje, dužna je podnijeti zahtjev za registraciju oružja nadležnom tijelu i to

se aktivno natječu u streljaštvu, uz pisanu potvrdu krovne udruge koja vodi evidenciju članova svih hrvatskih sportskih streljačkih udruga. Policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova, pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske i pravosudne policije koji su prema posebnim propisima ovlašteni držati i nositi oružje, postojanje posebnih uvjeta dokazuju ispravom izdanom od nadležnog ministarstva iz koje je vidljivo da su zdravstveno sposobni i osposobljeni za držanje i nošenje oružja. Zaštitari koji su prema posebnim propisima ovlašteni držati i nositi oružje postojanje posebnih uvjeta iz članka 10. ovoga Zakona dokazuju dopuštenjem za obavljanje poslova privatne zaštite.

⁵² Ustrojstvo i rad drugostupanjske zdravstvene komisije uređen je Pravilnikom o zdravstvenim pregledima za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja. Fizička osoba ili nadležno tijelo koje nije zadovoljno izdanim Uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti za držanje i nošenje oružja, može izjaviti žalbu u roku od 15 dana od dana primitka Uvjerenja drugostupanjskoj zdravstvenoj komisiji, koju imenuje ministar. U žalbenom postupku drugostupanjska zdravstvena komisija obvezna je dati ocjenu zdravstvene sposobnosti u roku od 30 dana od primitka zahtjeva.(čl. 16)

u roku od osam dana od dana nabave oružja. Fizičkoj osoba koja je nabavila oružje temeljem odobrenja za nabavu oružja izdaje se oružani list za držanje odnosno oružani list za držanje i nošenje oružja, a pravnoj osobi se izdaje odobrenje za držanje oružja.

Oružani list je javna isprava koju je izdalo nadležno tijelo i kojom se dokazuje vlasništvo nad oružjem, njegove osobine, njegova tehnička ispravnost za njegovo sigurno korištenje. Oružani list se izdaje s ograničenim rokom važenja koji je vezan rokom važenja uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti, s tim da se ono može produživati svakih pet godina. Odobrenje za držanje oružja izdaje se s rokom važenja od deset godina. Zakon propisuje da se oružje ne smije nositi bez oružanog lista.

Nadležno tijelo odbit će izdati oružni list za oružje za koje se ne može dokazati podrijetlo, koje prije stavljanja u promet nije označeno žigom ili obilježeno u skladu s propisima o prokušavanju, označavanju žigom i obilježavanju ručnog vatrenog oružja, kao i u slučaju kada se u postupku registracije utvrdi postojanje razloga za odbijanje zahtjeva za nabavu oružja. U tom slučaju će se i oduzeti oružje i odobrenje za nabavu oružja.⁵³ Oružje za koje se ne može dokazati podrijetlo, koje prije stavljanja u promet nije označeno žigom ili obilježeno u skladu s propisima o prokušavanju, označavanju žigom i obilježavanju ručnog vatrenog oružja i koje je tehnički neispravno, a nije onesposobljeno, oduzet će se bez prava na naknadu (čl. 22. ZO).

Što se tiče pravnog prometa, oružje se smije prodati ili predati samo onome tko ima važeće odobrenje za nabavu oružja ili važeći oružni list. Streljivo se smije prodati ili predati samo onome tko ima važeći oružni list. (čl. 27. st. 1 ZO)

Trgovci oružjem koji su u skladu s odredbama Zakona o oružju ovlašteni za promet oružja i streljiva, dužni su o prodaji oružja koje se nabavlja na temelju odobrenja, a koje se prema Zakonu o oružju može nabaviti na temelju odobrenja za nabavu oružja, izvijestiti nadležno tijelo u roku od osam dana od dana prodaje.

Fizičke osobe koje prodaju oružje za koje je izdana isprava o oružju dužni su o prodaji oružja koje se nabavlja na temelju odobrenja, a koje se prema Zakonu o oružju može nabaviti na temelju odobrenja za nabavu oružja, izvijestiti nadležno tijelo u roku od osam dana od dana prodaje. Fizičke i pravne osobe koje posjeduju oružje za koje je izdana isprava o oružju dužne su u slučaju prodaje oružja odjaviti oružje kod nadležnog tijela u roku od osam dana od dana prodaje (čl. 27. st. 3. i 4. ZO).

Zakon o oružju propisuje jasna pravila glede postupanja s oružjem i streljivom pa osim toga što se s oružjem mora postupati s osobitom pažnjom, građani su dužni pridržavati se pravila javno istaknutih zabrana o unošenju oružja u određene prostore ili prostorije.

Oružje i streljivo moraju se čuvati tako da nisu dostupni osobi koja nije ovlaštena posjedovati ga, a osobito djeci, zaključani i odvojeni u metalnom ormaru, sefu ili sličnom spremištu koje se ne može otvoriti alatom uobičajene uporabe. Oružje i streljivo moraju se čuvati u stambenom ili drugom prostoru koji se nalaze u mjestu prebivališta, odnosno sjedišta vlasnika ili korisnika oružja i streljiva. Iznimno fizička osoba kojoj je izdan oružni list za držanje oružja, smije nositi takvo oružje samo radi popravljivanja ili prepravljivanja te korištenja na strelištu, nenapunjeno u dogovarajućim navlakama ili kovčezima (čl. 30. ZO).

⁵³ Pa tako Visoki upravni sud Republike Hrvatske u svojoj presudi br. Us-10083/2009-5 od 4.1.2012 navodi: "Oružni list ne može se izdati ako se na oružju ne nalazi otisnut tvornički broj."

U slučaju kad bi vlasnik oružja i streljiva napustio mjesto prebivališta ili boravišta na vrijeme duže od godinu dana, a oružje i streljivo koje posjeduje na temelju oružnog lista ne namjerava nositi sa sobom, dužan ga je predati na čuvanje osobi koja ima oružni list za držanje ili držanje i nošenje oružja ili ovlaštenom trgovcu oružje i o tome obavijestiti nadležno tijelo u roku od osam dana od dana predaje.

Ono što je u Zakon o oružju sporno, je činjenica da vlasniku oružja prilikom podnošenja svakog sljedećeg zahtjeva za nabavu novog oružja ili produženja važenja oružnog lista, policijska uprava ili policijska postaja koja je mjesno nadležna prema prebivalištu vlasnika oružja, ponovno utvrđuje postojanje općih i posebnih uvjeta potrebnih za posjedovanje oružja. Na taj se način dolazi do nepotrebnog administriranja i dugotrajnosti postupka koji može trajati i po nekoliko mjeseci. Budući su kod prvog zahtjeva za nabavu oružja utvrđeni svi potrebni uvjeti, a za slučaj da je pokrenut kazneni ili prekršajni postupak protiv vlasnika oružja i podnositelja zahtjeva, nadležno tijelo bi ionako provelo postupak oduzimanja oružja. Stoga bi bilo svrsishodno prilikom rješavanja o zahtjevu za nabavu dodatnog oružja ili produženja oružnog lista, utvrditi samo ispunjenje uvjeta zdravstvene sposobnosti podnositelja zahtjeva.

2.4. Oduzimanje oružja

Nadležno tijelo oduzet će oružje, streljivo, odobrenje za nabavu oružja, oružni list, odobrenje za sakupljanje starog oružja, dopusnicu za neposredno rukovanje vatrenim oružjem od fizičke osobe koja prestane ispunjavati neki od uvjeta za izdavanje odobrenja za nabavu oružja. Nadležno tijelo će uz lovačko oružje, streljivo, odobrenje za nabavu oružja i oružni list oduzeti i lovačku iskaznicu (čl. 44. ZO).

Ukoliko nadležno tijelo opravdano sumnja da vlasnik oružja nije zdravstveno sposoban za držanje i nošenje oružja, rješenjem će ga uputiti na izvanredni zdravstveni pregled. Vlasnik oružja je dužan u roku od 15 dana od dana primitka rješenja o upućivanju na izvanredni zdravstveni pregled dostaviti nadležnom tijelu uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za držanje i nošenje oružja. U slučaju da vlasnik oružja ne dostavi uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za držanje i nošenje oružja u za to ostavljenom roku ili ako se na izvanrednom zdravstvenom pregledu utvrdi da nije zdravstveno sposoban za držanje i nošenje oružja, nadležno tijelo će vlasniku oduzeti oružje, streljivo, oružni list i odobrenje za sakupljanje starog oružja.

Nadležno tijelo donosi rješenje o oduzimanju oružja, streljiva, odobrenja za nabavu oružja, oružnog lista, odobrenja za sakupljanje starog oružja, odobrenja za držanje oružja i dopusnicu za neposredno rukovanje vatrenim oružjem.

Ovo rješenje predstavlja upravni akt protiv kojeg stranka može izjaviti žalbu koja ne odgađa izvršenje rješenja. Žalba se izjavljuje drugostupanjskom tijelu, a to je u ovom slučaju Povjerenstvo za žalbe koje imenuje Vlada Republike Hrvatske.

Oružje, streljivo, odobrenje za nabavu oružja, oružni list, odobrenje za sakupljanje starog oružja, odobrenje za držanje oružja i dopusnica za neposredno rukovanje vatrenim oružjem oduzet će se odmah i prije okončanja upravnog, prekršajnog i kaznenog postupka, ako se radi o okolnostima koje ukazuju da bi oružje moglo biti zlorabljeno, a osobito češće i prekomjerno uživanje alkohola, konzumacija droga ili drugih omamljujućih sredstava, pore-

mećeni obiteljski odnosi te poduzimanju hitnih mjera radi zaštite od nasilja u obitelji ili zbog zaštite javnog poretka, koje se ne mogu odlagati, a činjenice na kojima treba biti utemeljeno rješenje utvrđene su ili barem učinjene vjerojatnim (čl. 48. ZO).

Nadležno tijelo izdat će potvrdu o privremeno oduzetom oružju, streljivu, odobrenju za nabavu oružja, oružnom listu i odobrenju za sakupljanje starog oružja i odobrenju za držanje oružja. Ova potvrda se prilaže kao dokaz u daljnjem upravnom postupku, u kojem se odlučuje o oduzimanju oružja.

Ovakvim se zakonskim uređenjem ni u kojem slučaju ne prejudicira krivnja osobe za kazneno djelo ili prekršaj koji mu je stavljen na teret, već se nastoje spriječiti moguće zlouporabe oružja i posljedice koju bi time nastale.

2.5 Pravni lijekovi prema Zakonu o oružju

Ukoliko stranka nije zadovoljna rješenjem o uskrati odobrenja za nabavu oružja ili rješenjem o oduzimanju oružja, ona može koristiti određena pravna sredstva. Ova rješenja predstavljaju upravni akt protiv kojeg stranka može izjaviti žalbu koja ne odgađa izvršenje rješenja. Žalba se izjavljuje drugostupanjskom tijelu, a to je u ovom slučaju Povjerenstvo za žalbe koje imenuje Vlada Republike Hrvatske. Radi se o drugostupanjskom tijelu koje nije formirano u okviru Ministarstva unutarnjih poslova u čiji djelokrug spadaju pitanja vezana za oružje, već se radi o tijelu koje imenuje Vlada Republike Hrvatske.

U novom prijedlogu Zakonu o registraciji i nabavi oružja građana predviđen je samo jednostupanjski upravni postupak, bez mogućnosti izjavljivanja žalbe. Stranci je omogućeno podnošenje upravne tužbe i pokretanje upravnog spora. Razlog za to je činjenica da za sada Ministarstvo unutarnjih poslova nije ustrojeno na način koji bi omogućavao kontrolu prvostupanjskih upravnih akata u drugom stupnju. U trenutno važećem Zakonu o oružju učinjen je kompromis glede drugostupanjskog upravnog postupka zbog potrebe pridruživanja Europskoj uniji i traženja Komisije da se omogući žalba u upravnom postupku.

Pregledavajući sudsku praksu uočeno je nekoliko problema u primjeni Zakona o oružju u području koje se odnosi na postupke lišavanja građana prava na držanje i nošenje oružja.

3. Ustavna i upravnosudska zaštita

Praksa upravnih sudova i Visokog upravnog suda Republike Hrvatske u postupcima vođenim temeljem Zakona o oružju uglavnom se odnosi na zaštitu prava stranke u postupcima izdavanja odobrenja za nabavu oružja, oduzimanja oružja, odnosno uskrate odobrenja za nabavu oružja. Radi se dakle uglavnom o primjeni čl. 10. st. 2. t. 3. (pokretanje kaznenog postupka i pravomoćna presuda za određena kaznena djela), čl. 10. st. 2. t. 4. (pokretanje prekršajnog postupka i pravomoćna presuda za određene prekršaje) i čl. 10. st. 2. t. 5. (postojanje okolnosti koje ukazuju da bi oružje moglo biti zlouporabljeno).

Prema čl. 10. st. 2. t. 2. jedan od uvjeta za izdavanje odobrenja za nabavu oružja jest i da podnositelj zahtjeva nije pravomoćno osuđen za određena kaznena djela odnosno da se protiv njega ne vodi kazneni postupak. Zakonodavac je propisao uskratu davanja odobrenja za nabavu odnosno oduzimanje oružja ako je podnositelj zahtjeva odnosno vlasnik oružja

pravomoćno osuđen odnosno ako je protiv njega pokrenut postupak za kaznena djela protiv Republike Hrvatske, za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, za kaznena djela protiv života i tijela, kaznena djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine. Uskrata izdavanja odobrenja za nabavu oružja odnosno oduzimanje oružja moguća je i kod kaznenih djela protiv imovine, protiv slobode i prava čovjeka i građanina, protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, protiv braka, obitelji i mladeži, protiv pravosuđa, protiv javnog reda, protiv službene dužnosti, protiv Oružanih snaga Republike Hrvatske, protiv okoliša koja se odnose na mučenje ili ubijanje životinja, uz uvjet da je u prethodno navedenim kaznenim djelima bio sadržan i element nasilja⁵⁴.

Zakon o oružju je taksativno nabrojao kaznena djela koja predstavljaju prepreku u postupcima nabave odnosno oduzimanja oružja, bez obzira da li je prilikom počinjenja tih kaznenih djela korišteno oružje.⁵⁵

Zanimljivo je da je pored osuđivanosti u navedenim kaznenim djelima, kao zakonska smetanja za izdavanje odobrenja za nabavu oružja propisana i činjenica da je protiv podnositelja zahtjeva pokrenut kazneni postupak za navedena kaznena djela. Upravo institut pokretanja kaznenog postupka čini postojanje osnovane sumnje da je kazneno djelo počinjeno, barem kad je riječ o kaznenom djelima koja se pokreću po službenoj dužnosti, odnosno na zahtjev državnog odvjetnika.⁵⁶

Dakle, samo kaznena djela propisana zakonom o oružju predstavljaju zakonsku zapreku izdavanju odobrenja za nabavu oružja odnosno razlog su za oduzimanje oružja. Sva druga kaznena djela ne predstavljaju prepreku u navedenim postupcima.⁵⁷ Sama činjenica da je protiv stranke pokrenut kazneni postupak predstavlja zapreku jednako kao i pravomoćna presuda za kazneno djelo pa se osobi već trenutkom pokretanja kaznenog postupka uskraćuju određena prava iz Zakona o oružju. To stvara dojam da se time prejudicira krivnja tužitelja za kazneno djelo što bi moglo predstavljati i povredu temeljnog ljudsko pravo iz čl. 28. Ustava (presumpcija nevinosti). Međutim Ustavni sud Republike Hrvatske je u brojnim svojim odlukama u povodu ustavnih tužbi odbacio sumnje da se u slučaju pokretanja kaznenog postupka kao razloga uskratiti davanja odobrenja za nabavu oružja odnosno oduzimanju oružja, prejudicira krivnja.

Tako Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci broj U-I-3519/2007 od 10. veljače 2009. ističe: „Pravo je zakonodavca da propisuje uvjete za izdavanje odobrenja za nabavku oružja, ali isto tako i pravo da propiše uvjete za oduzimanje oružja, streljiva, oružnog lista ili odobrenja za sakupljanje oružja. Takvo uređivanje ove specifične pravne problematike, kao što je nabavka, držanje, nošenje, sakupljanje, proizvodnja, popravlanje i prepravlanje oružja i streljiva (članak 1. Zakona), kao opasne stvari, ovaj Sud ne smatra protivnim naprijed navedenim ustav-

⁵⁴ Nadležno tijelo policijske uprave odnosno policijske postaje koja utvrđuje postojanje uvjeta za izdavanje odobrenja za nabavu oružja dužna je u postupku utvrditi da li je u počinjenim kaznenim djelima bilo elemenata nasilja.

⁵⁵ U presudi broj Us-8036/2011-4 Visoki upravni sud Republike Hrvatske ističe: „Za oduzimanje oružja dovoljno je da je tužitelj osuđen za kazneno djelo iz grupe kaznenih djela navedenih u zakonu, bez obzira je li tom prigodom oružje zlorabljeno.”

⁵⁶ Vidi više u Zagorec, M., Oduzimanje oružja u upravnom postupku kao temeljni razlog pokretanja upravnog spora, s osvrtom na sudsku praksu, Novi informator, br. 6260. str. 14.

⁵⁷ Tako se u presudi Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj Us-11174/2010-4 od 21.11. 2012. ističe: „Kazneno djelo protiv vjerodostojnosti isprava ne spada u kaznena djela zbog kojih je dopušteno oduzeti oružje.”

nim odredbama. Točno je to, da je svatko nedužan i da se nikoga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom odlukom ne utvrdi krivnja (članak 28. Ustava). Međutim, ovdje valja imati u vidu to da je Ustav Republike Hrvatske u odredbi članka 50. stavka 2. propisao da se poduzetnička sloboda i vlasnička prava (a ovdje je upravo riječ o vlasničkim pravima građanina koji ista ima na oružju i ispravama koje ga prate) mogu iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi. Naime, propisujući takve uvjete u osporenim odredbama zakonodavac je, za slučaj njihova prestanka, imao u vidu sigurnost i zdravlje drugih ljudi i njihove imovine.“

Pravomoćna presuda kojom je osoba osuđena za počinjeno kazneno djelo propisano čl. 10. Zakona o oružju negativno utječe da izdavanje odobrenja za nabavu oružja odnosno predstavlja razlog za uskratu odobrenja za nabavku oružja. U upravnoj praksi ovaj uvjet nije sporan jer je sama činjenica da postoji pravomoćna presuda za kaznena djela propisana Zakonom o oružju temeljna je materijalno pravna smetnja ostvarivanju određenih prava iz Zakona o oružju. S druge pak strane u upravnoj praksi sporne su situacije kada je razlog za uskratu odobrenja za nabavu oružja, odnosno oduzimanje oružja, činjenica da je protiv osobe pokrenut kazneni postupak za neko od kaznenih djela iz čl. 10. ZO. Dakle iz preventivnih je razloga oduzimanje oružja odnosno uskrata odobrenja za nabavu oružja pravna posljedica činjenice da je pokrenut i da se vodi određeni kazneni odnosno prekršajni postupak. To nikako ne znači da se prejudicira ishod kaznenog ili prekršajnog postupka, budući je Ustavni sud Republike Hrvatske u presudi U-III-3198/2006 od 15. 3. 2011. naveo: „Mjerodavne odredbe kojima je propisano oduzimanje oružja od osobe protiv koje je pokrenut kazneni odnosno prekršajni postupak, valja sagledavati tako da se ne ispusti iz vida svrha koja se propisivanjem obligatornog oduzimanja oružja u određenim slučajevima željela postići. Naime svrha čl. 47 stavka 1. Zakona o oružju nije (i ne može biti) kazna za počinjeno kazneno odnosno prekršajno djelo, a još manje to može biti kažnjavanje za djelo čije počinjenje nije pravomoćno utvrđeno. Svrha odredbe o oduzimanju oružja u slučaju kad je protiv određene osobe pokrenut kazneni odnosno prekršajni postupak usmjerena je prevenciji, odnosno onemogućavanju osobe za koju postoji osnovana sumnja da je počinila kazneno djelo s elementima nasilja odnosno prekršaj koji ukazuje na mogućnost zlouporabe oružja, da upotrijebi oružje na nedopušten način. Svako tumačenje suprotno navedenom bilo bi pravno neutemeljeno.“

Međutim, preventivna svrha oduzimanja oružja ili uskrate odobrenja za nabavu oružja u slučaju pokretanja kaznenog postupa nužno zahtijeva i pravno i faktično povezivanje ishoda tog kaznenog odnosno prekršajnog postupka sa zakonitošću akta kojim je oružje oduzeto odnosno uskraćeno odobrenje za nabavu oružja. Dakle, u slučaju pokretanja kaznenog odnosno prekršajnog postupka radi se o privremenom ograničavanju prava, budući to ograničenje ovisi o ishodu tih postupaka. U slučaju da je prekršajni odnosno kazneni postupak okončan osuđujućom presudom, ograničavanje se nastavlja, a u slučaju da postupak nije okončan osuđujućom presudom, prestale su postojati okolnosti koje su dovele do ograničavanja prava. Ako se radi o oduzimanju oružja odlukom nadležnog tijela kada je pokrenut kazneni odnosno prekršajni postupak, tada je ta odluka utemeljena na zakonu samo do trenutka pravomoćnog okončanja kaznenog odnosno prekršajnog postupka, ali ne i poslije toga.

U presudi br. Uss-147/2012-4 od 21.1 2013. Upravni sud ističe: «Naime, ukoliko se prema saznanju suda kazneni ili prekršajni postupak više ne vodi jer je obustavljen ili je okončan osloba-

đajućom odlukom, ta okolnost mora utjecati na odluku o zakonitosti akta o oduzimanju oružja, jer u tom slučaju više ne postoje razlozi koji su uzrokovali preventivno oduzimanje oružja»

Upravo su u praksi sporne situacije kada kazneni odnosno prekršajni postupak nije okončan osuđujućom presudom. U tom je slučaju tijelo nadležno prema Zakonu o oružju, dužno staviti van snage odluku kojom se vlasniku oružja isto oduzima i vratiti mu oružje, odnosno izdati podnositelju zahtjeva dozvolu za nabavu oružja. To se u praksi ne događa, već Upravni sudovi, odnosno i Visoki upravni sud Republike Hrvatske svojim presudama donesenim u upravnom sporu poništavaju odluke nadležnih tijela Ministarstva unutarnjih poslova doneseni u prvom, odnosno u drugom stupnju. Na taj način upravni sudovi i Visoki upravni sud Republike Hrvatske svojim presudama uklanjaju nezakonitosti u postupanju policijskih službenika u postupcima oduzimanja oružja ili pak odbijanja izdavanja odobrenja za nabavu oružja.

Razlog pokretanja upravnog spora leži u činjenici da donošenjem oslobađajuće presude u kaznenom odnosno prekršajnom postupku, nadležno tijelo Ministarstva unutarnjih poslova je dužno vratiti oduzeto oružje odnosno izdati odobrenje za nabavu oružja, što se u praksi ne događa. Tužitelj u upravnom sporu pravomoćnom oslobađajućom presudom donesenom u prekršajnom ili kaznenom postupku dokazuje prestanak razloga za uskratu odobrenja za nabavu oružja kao i prestanak postojanja razloga za oduzimanje oružja.

Upravni sudovi, Visoki upravni sud Republike Hrvatske, kao i Ustavni sud Republike Hrvatske, u svojim su presudama zauzeli stajalište da se u slučajevima kada je osoba pravomoćno oslobođena u kaznenom, odnosno prekršajnom postupku, da mu se oružje obavezno mora vratiti te da nema zapreka da i dalje bude nositelj prava na držanje i nošenje oružja, odnosno da mu se izda odobrenje za nabavu oružja.⁵⁸

Dakle u upravnom sporu koji se pokreće tužbom protiv pojedinačne odluke nadležnoga tijela Ministarstva unutarnjih poslova kojom se oduzima oružje odnosno uskraćuje izdavanje odobrenja za nabavu oružja u slučajevima kada je razlog pravomoćna presuda za kazneno djelo ili prekršaj, tužitelj ne može osporavati počinjenje samog kaznenog djela ili prekršaja budući je to bilo predmetom prekršajnog odnosno kaznenog postupka.⁵⁹

3.1. Nepotpuno i nevaljano utvrđeno činjenično stanje u postupcima oduzimanja oružja ili uskrate odobrenja za nabavu oružja

Budući je pravilno utvrđeno činjenično stanje pretpostavka rješavanja upravne stvari,⁶⁰ zadaća je javnopravnog tijela koji vodi upravni postupak utvrditi to činjenično stanje da bi na njega moglo primijeniti materijalni propis.

Činjenično stanje utvrđuje se na način da javnopravno tijelo samo pribavi podatke o činjenicama relevantnim za odlučivanje, na način da ove podatke dobije od stranke ili na način da činjenično stanje utvrdi dokazivanjem u ispitnom postupku.⁶¹

⁵⁸ Prema Vidović, M., Pravda je zadovoljena kada se vrati oružje, Dobra kob, svibanj 2014. str. 28.

⁵⁹ Tako Visoki upravni sud Republike Hrvatske u svojoj presudi br. Us-12284/2007-4 ističe: "Tužitelj osporava počinjenje prekršaja međutim ti se prigovori tužitelja u ovom postupku ne mogu uvažiti jer je svoja prava mogao štiti u prekršajnom postupku, dok je u ovom postupku nesporno utvrđeno da je kažnjen za prekršaj koji ukazuje da bi oružje moglo biti zlorabljeno, a što je razlog za oduzimanje oružja prema citiranim zakonskim odredbama."

⁶⁰ Đerđa, D., Opći upravni postupak u Republici Hrvatskoj, Inženjerski biro, str. 128.

⁶¹ Medvedović, D., Tijek i varijante upravnog postupka, Novi Zakon o općem upravnom postupku, Ministarstvo uprave, SIGMA, Zagreb 2009. str.81.

U praksi su česti slučajevi da nadležna tijela Ministarstva unutarnjih poslova u prvostupanjskim i drugostupanjskim postupcima vođenim radi oduzimanja oružja ili davanja odobrenja za nabavu oružja, donose rješenja u kojim nisu pravilno i potpuno utvrdili činjenično stanje i okolnosti koje su bitne za pravilno i zakonito rješavanje upravne stvari. Pogotovo je to u slučajevima kada je razlog za oduzimanje oružja ili uskrate odobrenja za nabavu, činjenica da bi oružje mogli biti zloporabljeno. U tim situacijama, nadležno tijelo Ministarstva unutarnjih poslova je dužno u rješenje, odnosno obrazloženju rješenja navesti sve činjenice i okolnosti koji neupitno dokazuju da će oružje biti zloporabljeno.

Nadležna tijela MUP-a donoseći rješenja često navode samo paušalne razloge, poput „poremećaja susjedskih odnosa“, „prekomjerno uživanje alkohola“ i druge činjenice iz članka 10. st. 2. t. 5. ZO, propuštajući u obrazloženju navesti odlučne činjenice i dokaze s kojima je utvrdilo te činjenice. Takvim postupanjem nadležna tijela idu na štetu građana jer im nije omogućeno sudjelovanje u upravnom postupku, odnosno onemogućeno im je osporavanje pravno relevantnih činjenica na kojima je nadležno tijelo temeljilo svoju odluku. Dakle nadležno tijelo je dužno provesti detaljan ispitni postupak i sačiniti obrazloženje rješenje prema odredbama ZUP-a.

Obrazloženje za upravni akt ima vrlo veliko značenje: učvršćuje načelo zakonitosti, prisiljava donosioca da temeljito promisli o rješenju koje ima donijeti; stranci daje uporište za opravdana pravna sredstva, odnosno uvjerenje da je rješenje ispravno a pravno sredstvo bezizgledno; omogućuje lakšu kontrolu upravnog akta.⁶²

Ovakvim postupanjem nadležnog tijela krše se odredbe Zakona o općem upravnom postupku i to čl.8. prema kojem u postupku treba utvrditi pravo stanje stvari i u tu se svrhu moraju utvrditi sve činjenice i okolnosti koje su bitne za zakonito i pravilno rješavanje upravne stvari, te odredba iz čl. 98 st.5. prema kojoj obrazloženje kao obvezni dio upravnog akte treba sadržavati, utvrđeno činjenično stanje, razloge koji su bili odlučujući pri ocjeni pojedinih dokaza.

Budući su upravni sudovi u Osijeku, Zagrebu, Rijeci i Splitu te Visoki upravni sud Republike Hrvatske, nositelji sudskog nadzora na pojedinačnim aktima javnopravnih tijela te su s obzirom na to jamac prava na zakonito vođenje upravnih postupaka, brojni su primjeri njihove prakse u slučajevima nepotpuno ili nevaljano utvrđenih činjeničnih stanja.

Dakle nadležno tijelo treba utvrditi sve činjenice, navesti dokaze na kojima temelji te činjenice, pozvati tužitelja da se o nađenim činjenicama i dokazima izjasni,⁶³ te ovisno o rezultatu tog postupka donijeti odgovarajuće rješenje.

Tako Visoki upravni sud Republike Hrvatske u svojoj presudi Us-3279/2011-4 od 27.3. 2013. navodi: „Tužitelj je tijekom postupka tvrdio da ne postoje razlozi za oduzimanje oružja, a tuženo tijelo u osporenom rješenju nije obrazložilo zašto ne uvažava prigovore tužitelja odnosno na temelju čega je zaključilo da je tužitelj sklon druženju s osobama asocijalnog ponašanja i počiniteljima kaznenih djela protuzakonitog lova. Stoga u nastavku postupka tuženo tijelo treba u skladu s član-

⁶² Krbek, Ivo, Pravo jugoslavenske javne uprave, III knjiga, Birotehnički izdavački zavod, Zagreb, 1962., str. 24.

⁶³ U skladu s ovom tvrdnjom i Visoki upravni sud Republike Hrvatske u presudi br. Us-10653/2009-4 od 7.3. 2012 navodi: „Stoga je u nastavku postupka potrebno svim dokaznim sredstvima utvrditi pravo stanje stvari te s utvrđenim činjenicama i dokazima sukladno članku 143. citiranog Zakona upoznati tužitelja te mu omogućiti da se o istima izjasni i da sam iznosi činjenice i dokaze, te na osnovi toga donijeti odgovarajuće rješenje“

kom 8. citiranog Zakona utvrditi sve činjenice i okolnosti bitne za rješavanje u ovom postupku, s time upoznati tužitelja, dati mu mogućnost da se o nađenim dokazima i činjenicama izjasni, te u skladu s time donijeti rješenje koje će biti odgovarajuće obrazloženo.“ Isto tako, Upravni sud Republike Hrvatske u presudi br. Us-4226/2008-5 od 20.4.2011. navodi: „*Obrazloženje rješenja treba imati zakonom propisani sadržaj, jer se u suprotnom rješenje smatra nezakonitim.*“

Utvrđivanje činjenice da bi oružje moglo biti zlouporabljeno temelji se raznim dokaznim sredstvima poput isprava (liječnička potvrda, odluka disciplinske komisije, otkaz ugovora o radu zbog alkoholiziranosti, rješenje centra za socijalnu skrb, zapisnik o alkotestiranju), saslušanja svjedoka, nalaza i mišljenja vještaka, očevida. Isto tako operativna provjera o podnosi-telju zahtjeva za izdavanje odobrenja za nabavu oružja, koju u životnoj i radnoj sredini pod-nositelja sačinjava policijski službenik, nije dokaz, već jest i treba biti putokaz voditelju upravnog postupka koji građani mogu dati relevantan svjedočki iskaz.⁶⁴

3.2. Dugotrajni sudski postupci

Problem stvaraju i dugotrajni postupci koji traju pred prvostupanjskim upravnim sudo-vima i Visokim upravnim sudom u Republici Hrvatskoj, koji prosječno traju od dvije do tri godine, a u kojem razdoblju su osobe lišene oružja, što predstavlja udar na njihovu egzisten-ciju ako se radi o osobama kojima je oružje sredstvo rada, odnosno ako se radi o lovcima, u tom slučaju oni ne mogu izvršavati pravo lova dok traje postupak.⁶⁵

Problem sporosti i kašnjenja u postupcima nije samo osobina upravnosudskog postu-paka, već i drugih postupaka. Ona narušava u bitnome vladavinu prava kao jedno od najviših vrednota ustavnog poretka.⁶⁶

4. Utjecaj rehabilitacije i zastare u prekršajnim i kaznenim postupcima

Prethodno smo naveli da je osuđujuća presuda u kaznenom ili prekršajnom postupku, ako se radi o određenim prekršajima odnosno kaznenim djelima, zakonska prepreka nabavi odnosno posjedovanju oružja. Postavlja se pitanje što u slučajevima kada je kazna izdržana, oproštena ili zastarjela. Prema članku 18. Zakona o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji⁶⁷, počinitelj kaznenog djela koji je pravomoćno osuđen ili je oslobo-đen kazne ima pravo nakon proteka zakonom određenog vremena i pod uvjetima koji su određeni ovim Zakonom, smatrati se osobom koja nije počinila kazneno djelo, a njezina prava i slobode ne mogu se razlikovati od prava i sloboda osoba koje nisu počinile kazneno djelo. Nakon izdržane, oproštene ili zastarjele kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora ili kazne maloljetničkog zatvora, odnosno plaćene novčane kazne, osuđene osobe imaju sva prava građanina utvrđena Ustavom, zakonom ili drugim propisima te mogu stjecati sva prava osim onih koja su im ograničena sigurnosnom mjerom ili nastupanjem pravne poslje-dice osude. (čl. 19. st. 1.)

⁶⁴ Juras, D., op. cit. str. 41.

⁶⁵ Vidović, M., *Nezakonito oduzimanje lovačkog oružja*, dostupno na <http://www.lovac.info/lovstvo/lovstvo-zakonodavstvo-zakoni-pravilnici-za-lov/3414-nezakonito-oduzimanje-lovackog-oruzja.html> (15.11.2016)

⁶⁶ Vidi više u Šikić, M., *Vremenski okvir odlučivanja u hrvatskom upravnom sporu*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 47, 1/2010., str.94.

⁶⁷ Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji, NN br. 143/12, 105/15.

Radi se dakle o rehabilitaciji, odnosno institutu materijalnog kaznenog prava primjenom kojega se osuđenik nakon proteka određenog vremena drži neosuđivanom osobom. Rehabilitirani građanin ima pravo nijekati prijašnju osuđivanost i zbog toga ne može biti pozvan na odgovornost niti može imati bilo kakve pravne posljedice.⁶⁸

Kaznenu evidenciju ustrojava i vodi ministarstvo nadležno za pravosuđe. Kaznena evidencija vodi se za fizičke i pravne osobe koje su za kaznena djela pravomoćno osuđene u Republici Hrvatskoj.

Prema čl. 19.st.4. pod uvjetom da počinitelj kaznenog djela nije ponovno osuđen zbog novoga kaznenog djela, rehabilitacija nastupa po sili zakona kad proteknu ovi rokovi:

- dvadeset godina od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne kod osude na kaznu dugotrajnog zatvora,
- petnaest godina od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne kod osude na kaznu zatvora od deset godina ili težu kaznu,
- deset godina od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne kod osude na kaznu zatvora od tri godine ili težu kaznu,
- pet godina od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne kod osude na kaznu zatvora od jedne godine ili teže kazne te kazne maloljetničkog zatvora,
- tri godine od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne kod osude na kaznu zatvora do jedne godine, od dana plaćanja novčane kazne, od dana isteka roka provjeravanja kod uvjetne osude, od dana izvršenja rada za opće dobro i od dana pravomoćnosti odluke o oslobođenju od kazne.

Protekom ovih rokova počinitelj kaznenog djela smatra se neosuđivanim i svaka uporaba podataka o osobi kao počinitelju kaznenog djela zabranjena je, a uporaba tih podataka nema pravni učinak. Rehabilitirana osoba ima pravo nijekati prijašnju osuđivanost i zbog toga ne smije biti pozvana na odgovornost niti imati bilo kakve pravne posljedice.

Temeljem članka 8. Prekršajnog zakona, počinitelj prekršaja koji je pravomoćno proglašen krivim i prema kojem je primijenjena prekršajno pravna sankcija ili je oslobođen kazne ima pravo, nakon proteka određenog vremena i pod uvjetima koji su određeni Prekršajnim zakonom, smatrati da nije počinio prekršaj a njegova prava i slobode ne mogu se razlikovati od prava i sloboda onih koji nisu počinili prekršaj.

Prema Pravilniku o prekršajnoj evidenciji i Registru neplaćenih kazni⁶⁹ prekršajnu evidenciju vodi ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa Republike Hrvatske. Evidencija se vodi za osuđenike kojima je pravomoćnom odlukom o prekršaju prekršajnog suda ili drugog prekršajnog tijela za prekršaj propisan zakonom izrečena neka od propisanih prekršajno pravnih sankcija ili mjera oduzimanja imovinske koristi.

Protekom tri godine od pravomoćnosti odluke o prekršaju počinitelj prekršaja smatra se neosuđivanim po toj odluci o prekršaju i svaka uporaba tih podataka o njemu kao počinitelju prekršaja zabranjena je i nema nikakav pravni učinak. Rehabilitirani osuđenik ima pravo nijekati prijašnju osuđivanost i zbog toga ne može biti pozvan na odgovornost niti može imati bilo kakve pravne posljedice (čl. 77. st. 2 PZ-a).

⁶⁸ "Rehabilitacija", u: Pravni leksikon, Zagreb, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2007., str. 1397.

⁶⁹ Pravilnik o prekršajnoj evidenciji i Registru neplaćenih kazni, NN br. 1/14.

Dakle protekom rehabilitacijskog roka, osoba može nesmetano zatražiti izdavanje odobrenja za nabavu oružja, odnosno zatražiti povrat oduzetog oružja uz uvjet da su ispunjene sve druge pretpostavke predviđene Zakonom o oružju za stjecanje oružja.

Budući je vođenje kaznenog odnosno prekršajnog postupka zakonska prepreka za nabavu odnosno posjedovanje oružja, pitanje je od kakvog je utjecaja zastara takvog postupka na postupak oduzimanja oružja ili nabave oružja.

Zastara kaznenog (prekršajnog) progona predstavlja nemogućnost poduzimanja ili nastavljanja kaznenog (prekršajnog) progona nakon proteka određenog vremena.⁷⁰

Zastara kao institut prava u postupcima vođenim temeljem Zakona o oružju ima utjecaja samo na situacije kada je oružje oduzeto temeljem činjenice da je pokrenut kazneni ili prekršajni postupak. Protekom zastarnih rokova, nadležno tijelo ne može poduzimati nikakvu pravno relevantnu radnju u postupku, osim donošenja rješenja o obustavi postupka, akta koji je deklaratorne prirode. Na taj način se eliminira zakonski razlog za oduzimanje oružja.⁷¹

U praksi se događaju slučajevi da se zbog relativno kratkih rokova zastare i velikog broja sudskih predmeta, prekršajni odnosno kazneni postupak više ne može voditi, jer je nastupila zastara kaznenog ili prekršajnog gonjenja ali se taj postupak administrativno (prema evidenciji) i dalje vodi kao postupak u tijelu, jer nije donesena sudska odluka koja utvrđuje nastalo stanje.⁷² Propust suda koji vodi kazneni ili prekršajni postupak da donese deklaratorno rješenje kojim se postupak obustavlja kada protekne rok zastare, ne bi smio negativno utjecati na ostvarivanje prava i interese stranaka. Međutim u postupcima upravnosudske zaštite, sudovi propuštaju uvažiti argument tužitelja da je nastupila zastara progona budući su protekli zastarni rokovi, inzistirajući na postojanju rješenja o obustavi progona kao dokaza za tu tvrdnju. (pronaći presudu).

5. Zaključak

Zakon o oružju predstavlja posebni postupovni zakon kojim se uređuje sva pitanja vezana za oružje, od nabave, nošenja, sakupljanja i dr. Upravni postupci koji se vode temeljem odredaba Zakona o oružju u bitnome ne odstupaju od odredaba Zakona o općem upravnom postupku. Najčešći upravni postupci vođeni temeljem Zakona o oružju su postupci oduzimanja oružja i davanja odobrenja za nabavu oružja. U prvom slučaju javnopravno tijelo će oduzeti oružje njegovom vlasniku ukoliko osoba koja prestane ispunjavati neki od uvjeta za izdavanje odobrenja za nabavu oružja. Postupak po službenoj dužnosti pokreće nadležna policijska postaja prema mjestu prebivališta osobe. Pravna zaštita je osigurana žalbom o kojoj odlučuju drugostupanjsko tijelo, odnosno Povjerenstvo za žalbe kojeg imenuje Vlada Republike Hrvatske. U postupku davanja odobrenja za nabavu oružja, zainteresirana osoba za nabavu oružja podnosi zahtjev mjesno nadležnoj policijskoj postaji, koja odlučuje temeljem

⁷⁰ "Zastara kaznenoga progona", u: Pravni leksikon, Zagreb, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2007., str. 1823.

⁷¹ Tako u presudi Upravnog suda br. Uss-147/2012-4 stoji: „Naime, ukoliko se prema saznanju suda kazneni ili prekršajni postupak više ne vodi jer je obustavljen ili je okončan oslobađajućom odlukom, ta okolnost mora utjecati na odluku o zakonitosti akta o oduzimanju oružja, jer u tom slučaju više ne postoje razlozi koji su uzrokovali preventivno oduzimanje oružja.“

⁷² Prema Orlić- Zaninović, S. Utjecaj zastare u kaznenim i prekršajnim postupcima na postupak oduzimanja oružja, u Aktualnosti upravnog sudovanja i upravne prakse-2009. str.257.

činjenica prikupljenih očevidom, uvidom u službene evidencije i dr. U slučaju odbijanja zahtjeva osoba ima mogućnost izjaviti žalbu Povjerenstvu za žalbe kojeg imenuje Vlada Republike. Praksa upravnih sudova i Visokog upravnog suda Republike Hrvatske u pogledu primjene Zakona o oružju uglavnom se odnosi na postupke oduzimanja oružja ili uskrate odobrenja za nabavu oružja zbog pokrenutog kaznenog ili prekršajnog progona. Smatramo da bi po okončanom kaznenom ili prekršajnom postupku, nadležno tijelo Ministarstva unutarnjih poslova trebalo ukinuti rješenja o oduzimanju oružja odnosno donijeti rješenja o nabavi oružja kad su prestale zakonske prepreke i na taj način smanjiti pritisak na upravne sudove i Visoki upravni sud Republike Hrvatske, gdje stranke traže zaštitu svojih prava. Na taj bi se način u bitnome skratio postupak povrata oduzetog oružja ili izdavanje odobrenja za nabavu oružja, što je pogotovo važno za osobe kojima je oružje sredstvo rada, ili koji se bave lovom ili nekom drugom sportskom kategorijom. Budući su tijekom primjene važećeg Zakona o oružju uočeni određeni nedostaci koji se prvenstveno odnose na upravne postupke koji se provode povodom zahtjeva za nabavu i registraciju oružja, u pripremi je novi Zakon o nabavi i registraciji oružja građana koji će u bitnome pojednostaviti postupak nabave oružja a opet voditi računa o sigurnosti građana.

LITERATURA

1. ĐERĐA, Dario, *Opći upravni postupak u Republici Hrvatskoj*, Inženjerski biro, Zagreb 2010.
2. JURAS, Damir, JAKŠIĆ, Dijana, *Odobrenje za nabavu oružja*, Pravni vjesnik, god. 29, br. 2. 2013.
3. JURIĆ-KNEŽEVIĆ, Dunja, *Zakon o općem upravnom postupku i drugačije uređivanje postupovnih pitanja*, u Aktualnosti upravne prakse i upravnog sudovanja, 2010., Zagreb, 2010.
4. KRBEK, Ivo, *Pravo jugoslavenske javne uprave, III knjiga*, Birotehnički izdavački zavod, Zagreb, 1962.
5. KRBEK, Ivo, *Zakon o općem upravnom postupku*, Naklada jugoslav. nakladnog d.d. „Obnova“, Zagreb, 1931.
6. LJUBANOVIĆ, Boris, *Novi Zakon o općem upravnom postupku i posebni upravni postupci*, Hrvatska javna uprava, god. 10. (2010.), br. 2., str. 319–329.
7. LJUBANOVIĆ, Boris, *Posebni upravni postupci u Hrvatskoj*, Hrvatska javna uprava, god. 6. br. 3., 2006. str. 5-22.
8. MAJSTOROVIĆ, Bogdan, *Komentar Zakona o općem upravnom postupku*, Službeni list, Beograd, 1968.
9. MEDVEDOVIĆ, Dragan, *Donositelji rješenja u upravnom postupku i njihov položaj u upravnom sporu*, u knjizi Zakon o općem upravnom postupku- u praksi, Novi informator, Zagreb, 2010.
10. MEDVEDOVIĆ, Dragan, *Tijek i varijante upravnog postupka, Novi Zakon o općem upravnom postupku*, Ministarstvo uprave, SIGMA, Zagreb 2009.
11. ORLIĆ-ZANINOVIĆ, Senka, *Utjecaj zastare u kaznenim i prekršajnim postupcima na postupak oduzimanja oružja*, u Aktualnosti upravnog sudovanja i upravne prakse-2009. str. 254.-261.

12. OTOČAN Sanja, *Ustavnopravni učinci oduzimanja oružja (zbog pokretanja kaznenog postupka) u slučaju pravomoćnog oslobođenja od optužbe*, Hrvatska pravna revija, broj 10/2010, Inženjerski biro, Zagreb, str. 60.-63.
13. STANIČIĆ, Frane, *Nastavak napora za usustavljanje uređenja upravnog postupka u Republici Hrvatskoj*, Novi informator, br. 6441. str. 1-3.
14. STJEPANOVIĆ, Nikola, *Upravno pravo u SFRJ*, NIGP Privredni pregled, Beograd, 1978.
15. ŠIKIĆ, Marko, *Vremenski okvir odlučivanja u hrvatskom upravnom sporu*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 47, 1/2010., str. 93.-112.
16. VIDOVIĆ, Mladen, *Pravda je zadovoljena kada se vrati oružje*, Dobra kob, svibanj 2014. str. 26-28.
17. ZAGOREC, Marina, *Oduzimanje oružja u upravnom postupku kao temeljni razlog pokretanja upravnog spora, s osvrtom na sudsku praksu*, Novi informator, br. 6260. str. 13.-14.

Summary

TAKING THE ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS UNDER WEAPONS ACT

The author analyzes the Weapons Act as the fundamental legislation regulating the issue of procurement, registration and carrying the weapons. Special attention is given to administrative proceedings conducted under the provisions of of this Act. It analyzes the procurement procedures and weapons confiscations as matters mostly driven by the administrative procedures. Especially relevant should be an analysis of the administrative courts, the The High Administrative Court of the Republic of Croatia and the Constitutional Court of the Republic of Croatia, which points to the necessary changes to the Weapons Act in the purchasing procedures and confiscation of weapons.

Keywords: *confiscation of weapons, weapons purchasing administrative procedures.*